

Dragtudstilling i Grønlands Landsmuseum

Af Mariane Petersen

Fra den nyopstillede dragtudstilling i KNK – Grønlands Landsmuseum. Fot.: Anders Nilsson, KNK.

Kalaallit Nunaata Katersugaasivia – Grønlands Landsmuseum – har netop åbnet en udstilling af grønlandske dragter gennem tiderne, hvor der fokuseres på de traditionelle grønlandske dragter i hverdag og fest.

Mariane Petersen blev i foråret 1982 ansat som museumsinspektør ved KNK, Grønlands Landsmuseum. Som en af de første, større opgaver påtog hun sig at gennemgå og nyregistrere museets dragtsamling, – et arbejde som bl. a. resulterede i den netop åbnede udstilling.

Inden gennemgangen af dragtsamlingen i forbindelse med forberedelserne til udstillingen havde vi på museet regnet med, at samlingen i magasinerne var betydeligt større og mere varieret. Men vi blev slemt overrasket over at konstatere, at der var store mangler i samlingen. De dragter eller dele heraf, som vi håbede at være i besiddelse af, viste sig at mangle. Her kan især nævnes østgrønlandske dragter af ældre dato.

Med hensyn til kvindedragterne består samlingen hovedsagelig af nationaldragter af nyere dato. Dog er vi så heldige at være i besiddelse af to hverdagsdragter til ældre kvinder, som på en ud-

mærket måde viser »moden« for ca. 50–60 år siden. Museet er ligeledes i besiddelse af et antal karakteristiske, østgrønlandske kvindebukser fra århundredeskiftet. De er i modsætning til de nuværende vestgrønlandske kvindebukser uden farvestrålende skindbroderi foran. Hermed er ikke sagt, at de østgrønlandske er mindre betydningsfulde af den grund. De er i høj grad lige så interessante som de vestgrønlandske, selvom de anvendte materialer som sagt ikke er så farverige. De gennemgående materialer på sådanne østgrønlandske kvindebukser er sælskind med typisk østgrønlandsk ornamentik, bestå-

Nyere kvindebukser til festdragt fra Vestgrønland. Fot.: Anders Nilsson, KNK.

*Kvindekamikker fra Østgrønland.
Fot.: Anders Nilsson, KNK.*

ende af hvidhåret skind samt vandskind i ganske smalle striber ved de diminutive »ben«. I modsætning til de vestgrønlandske er de kortere i livet og ved »benene«.

Af de østgrønlandske ting kan også nævnes typiske kamikker både til kvinder og mænd, ligeledes fra århundredeskiftet. Kamikkerne er meget karakteristiske med hensyn til form og typiske med hensyn til de anvendte materialer, som udelukkende er vandskind og hvidt skind. Ornamentikken består af ganske

smalle striber hvidt skind på mørkt vandskind. Kamikkerne er betydeligt længere end de vestgrønlandske og uden knæskalsplader. Specielt skal nævnes fodformen, som er meget karakteristisk ved, at overlæderet »poser« ud. Syteknikken mellem overlæderet og sålen adskiller sig meget fra den vestgrønlandske syteknik ved, at der er brugt *flere lag* bukkede strimler af hvidt skind for at gøre kamikkerne fuldstændigt vandtætte. Syteknikken med hvidt, bukket skind mellem overlæderet og sålen på de vestgrønlandske kamikker bruges udelukkende på festkamikker og tjener hovedsagelig som pynt.

Museet har således en lille samling af meget smukke østgrønlandske dragtdele. Her kan vi også nævne dele af fangsttøj såsom en halvpels med meget smuk ornamentik samt et par meget smukke tarmskindspelse. Nævnes skal også et

*Mande-hverdagskamikker fra Vestgrønland.
Fot.: Anders Nilsson, KNK.*

*Ældre amaat fra Vestgrønland.
Fot.: Anders Nilsson, KNK.*

par meget flotte kasketter, som er specielt østgrønlandske. F. eks. en storfangerkasket af stof med rødt og hvidt bånd på kryds på »pulden«.

Med i udstillingen er også et par amuletter og armbånd samt en hårgrime af vandskind, pyntet med øresten fra fisk, som er sat ind mellem to smalle, bukkede skind, altsammen meget pynteligt. Et par hårbånd til kvinder samt en halskæde, bestående af ryghvirvler fra ammassat, trukket på snor som perler. »Perlerne« fremstår med to farver, de

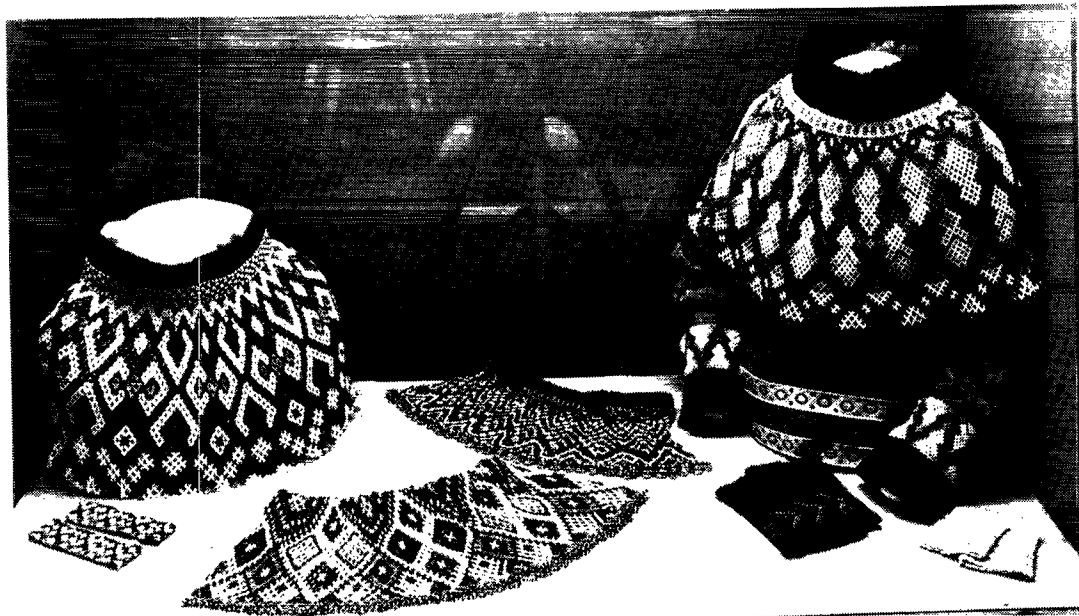
naturfarvede samt de mørke, som er farvet med blod. Et meget interessant materialevalg, som kan betegnes som »perler« i samlingen.

Vi er også så heldige at være i besiddelse af et par amaat fra Vestgrønland. Den ene er af lidt ældre dato med meget flotte skindbroderier foran og på »hætten«. Den anden erhvervede museet i begyndelsen af 1983 fra en nordgrønlandsk tilflytter, som havde anvendt den indtil for ca. 10 år siden.

Bortset fra de forannævnte 2 hverdagsdragter til ældre kvinder ejer museet så godt som ingen brugsdragter, hvilket vi naturligvis gerne ville erhverve på den ene eller den anden måde, såfremt nogen tilfældigvis skulle være i besiddelse heraf fra tidligere ophold i Grønland eller som arv fra slægtninge, der har haft ophold heroppe tidligere.

Vi viser en lille samling perlekraver, som på en udmærket måde viser udviklingen gennem tiderne. Tidligere anvendte perler var ikke så farverige som de perler, der benyttes idag. Perlekraverne var ganske små til at begynde med. De tidligste perler fik man fra hvalfangere som bytteobjekter for grønlandske produkter. Senere forhandlede Den kongelige grønlandske Handel perler. Da adgangen til at skaffe perler blev større, blev perlekraverne tilsvarende større og udviklede sig både med hensyn til størrelse, møstre og farver, hvor de idag fremstår meget farvestrålende.

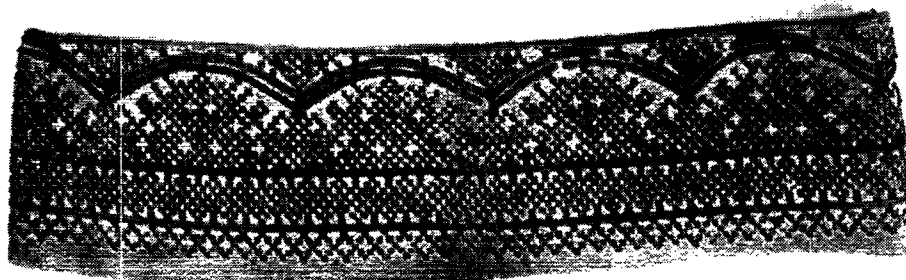
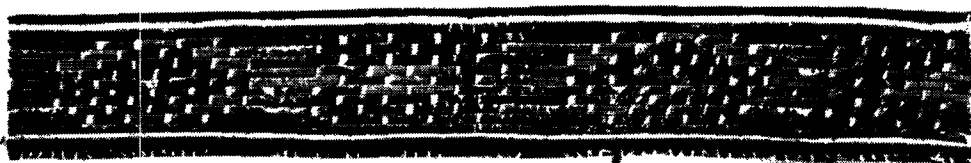
Syteknikken på dragterne viser vi også med hensyn til broderier på kamikker og kvindebukser, som for kvindebuksernes vedkommende består af 2 forskellige teknikker. Den ene teknik –

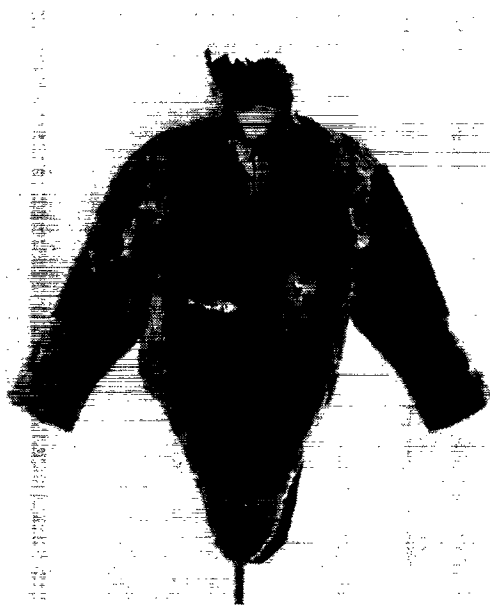
Vestgrønlandske perlekraver. Fot.: Anders Nilsson, KNK.

akussitat – kan kaldes den almindelige, som anvendes både på kamikker og skindbukser og alle andre skindbroderier, hvor stingene ligesom er indlagt

med synlige sting. Den anden teknik – *nallartitat* – anvendes hovedsagelig på broderier foran på kvindebukserne, hvor skindstrimlerne er »taglagte« med usyn-

Eksempler på vestgrønlandsk skindbroderi. Øverst »nallartitat«, nederst »akussitat«. Fot.: Anders Nilsson, KNK.

*Sælskindspels, natseq, fra mumiefundene ved Qilakitsoq ved Uummannaq. Pelsen er omkring 500 år gammel og dermed den ældste hele pels, man har i Grønland.
Fot.: Anders Nilsson, KNK.*

lige sting. Denne teknik kræver en utrolig præcision, idet stingene som sagt skal være usynlige og strimlerne fremstå lige brede.

I den nye dragtudstilling vil utvivlsomt to ting især vække publikums interesse. Den ene er en sælskindspels – *natseq* – fra mumiefundene ved Qilakitsoq ved Uummannaq for ca. 10 år siden, som Landsmuseets konserveringsafdeling har gjort i stand. En ca. 500 år gammel pels, som er den ældste hele pels man har i Grønland.

Den anden er en kopi af en springpels, som Landsmuseet fik lavet i 1982. En forløber til svømmedragten, der brugtes, såvel under hvalfangsten som under flænsningen, indtil begyndelsen af 1900-tallet.

Med denne korte omtale af Landsmuseets dragtudstilling samt den mangelfulde samling museet har, håber vi at kunne vække interesse hos folk, der måtte være i besiddelse af dragter eller dele heraf, som de eventuelt kunne tænke sig at betænke Landsmuseet med.

*Kopi af den såkaldte »springpels«, som var i brug i Vestgrønland indtil begyndelsen af dette århundrede.
Fot.: Anders Nilsson, KNK.*